General and Professional Education
3/2018 pp. 24-31
ISSN 2084-1469
DOI: 10.26325/genpr.2018.3.4

WYBRANE CZYNNIKI BUDOWANIA KAPITAŁU INTELEKTUALNEGO REGIONU ZWIĄZANE Z FUNKCJONOWANIEM SZKÓŁ WYŻSZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

SELECTED FACTORS OF BUILDING THE REGION'S INTELLECTUAL CAPITAL RELATED TO THE FUNCTIONING OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS/COLLEGES IN THE LUBUSKIE VOIVODSHIP

Magdalena Graczyk
Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
e-mail: m.graczyk@wez.uz.zgora.pl
Edyta Wysocka
Uniwersytet Zielonogórski
Dział Kształcenia
e-mail: e.wysocka@adm.uz.zgora.pl

Abstract: Higher education institutions by developing their educational and research activities and by creating networks of cooperation with regional private and public sector businesses play an important role in the process of building intellectual capital, which is one of the key factors determining competitiveness of enterprises and regions. The paper identifies and makes a time analysis of a group of factors that affect development of intellectual capital, which depend on operation of higher education institutions in Lubuskie Voivodeship. The analysis provided grounds for the guidelines that aim at strengthening the intellectual capital of the region, addressing especially regional colleges.

Keywords: intellectual capital, region, intellectual capital indicators related to the functioning of higher education institutions in the Lubuskie Voivodeship.

Wprowadzenie

Kapitał intelektualny (KI) jest nieobserwowalną bezpośrednio wartością niematerialną, która obok tradycyjnych aktywów materialnych decyduje - w skali mikro - o konkurencyjności przedsiębiorstw, a w skali makro - o konkurencyjności miast, regionów i państw. Przyjmuje się, że ujawnia się on za pomocą kapitału ludzkiego, kapitału społecznego, kapitału strukturalnego, kapitału rozwoju i kapitału relacji [1].

Powszechnie kapitał intelektualny jest postrzegany jako wartość, której siła tkwi w umysłach ludzkich, a jego wielowymiarowy charakter ma wpływ na budowanie nowoczesnego i kreatywnego regionu, zdolnego do innowacyjności i skutecznego konkurowania z innymi regionami. W literaturze przedmiotu spotkać można wielość definicji kapitału intelektualnego. Większość z nich nawiązuje do sumy wiedzy, jaką posiadają pracownicy i/lub społeczność regionu oraz efektów jej transformacji na aktywa niematerialne. Pojęcie kapitału intelektualnego stanowi zatem ścisłe nawiązanie do kategorii zasobu ludzkiego, tak w ujęciu wiedzy, rozwoju, jak i ujęciu procesów twórczych [2, 3, 4].

Zatem najogólniej ujmując, KI jest nie tylko istotnym czynnikiem wzbogacającym gospodarkę i dobrostan mieszkańców regionu, ale jest także wewnętrznym „napędem motorycznym" dynamiki rozwoju regionu. W literaturze przedmiotu istnieje co do zasady zgodność, że w ostatnich latach kapitał intelektualny stał się wręcz najbardziej pożądanym czynnikiem rozwoju, a model gospodarki opartej na wykorzystaniu jego zasobów (ekonomia typu *based-knowledge)* stanowi przeciwwagę dla tradycyjnych materialnych wartości ekonomicznych, takich jak: kapitał, technologie i zasoby surowcowe [5].

Mechanizmy budowania kapitału ludzkiego w regionie, będącego fundamentem KI opierają się na endogenicznych czynnikach, m.in. na dostępności regionalnej infrastruktury edukacyjnej na poziomie wyższym, która poprzez przemyślaną i dostosowaną do potrzeb regionu ofertę edukacyjną i nowoczesne programy nauczania dostarcza na regionalne rynki pracy wysoko wykwalifikowanych absolwentów, a w ramach swojej działalności badawczej i eksperckiej poprzez transfer wiedzy będącej podstawowym zasobem i jednocześnie „produktem" uczelni do zewnętrznego otoczenia, włącza się aktywnie w budowanie proinnowacyjnych i społeczno-instytucjonalnych sieci współpracy regionalnej.

Na tworzenie KI mają wpływ zarówno czynniki obserwowalne i mierzalne, jak i imponderabilia, dlatego do pełnego jego oszacowania, ważna jest kompleksowa identyfikacja komponentów, które budują jego potencjał. Celem prezentowanej pracy jest analiza wybranych wskaźników mających wpływ na budowanie kapitału intelektualnego w regionie lubuskim, które bezpośrednio i pośrednio wiążą się z funkcjonowaniem szkół wyższych w tym regionie. W analizie wykorzystano dane pierwotne i wtórne. Ogólną charakterystykę szkolnictwa wyższego przedstawiono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Wykorzystano również dane pozyskane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW), a także z uczelni wyższych funkcjonujących w województwie lubuskim. Ponadto wykorzystano dane z raportu pt. *Diagnoza szkolnictwa wyższego w województwie lubuskim*, opracowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze w 2017 roku.

Misja szkół wyższych i jej wpływ na rozwój regionalny

Obecność szkół wyższych w przestrzeni regionu oznacza nie tylko prowadzenie działalności edukacyjnej, lecz także stymulowanie rozwoju całego środowiska lokalnego w ramach którego działają te uczelnie, w tym rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy poprzez wzmacnianie kapitału ludzkiego i kapitału intelektualnego będącego jego immanentną cechą ukrytą w głowach wszystkich interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych uczestniczących w rozwoju regionu oraz w umysłach jego mieszkańców.

Rola i kierunki rozwoju szkół wyższych są obecnie przedmiotem dyskursu politycznego zmierzającego do wprowadzenia nowych regulacji ustawowych głęboko reformujących dotychczasowy model szkolnictwa wyższego. Dyskursowi politycznemu towarzyszy ogólnoakademicka debata i szerokie konsultacje społeczne dotyczące konieczności zwiększenia konkurencyjności polskich uczelni na arenie światowej. Projekt nowych regulacji prawnych zawarty w Ustawie 2.0 zakłada doskonalenie jakości kształcenia i badań naukowych oraz jak najlepsze dostosowanie kierunków studiów do oczekiwań rynku pracy, wprowadza nowy model kształcenia doktorantów i nowy model zarządzania uczelniami oraz nowe zasady parametryzacji osiągnięć naukowych w oparciu o dyscypliny, które reprezentują pracownicy uczelni [6].

Wypracowanie kryteriów i procedur oceny opartych na międzynarodowych standardach, z uwzględnieniem specyfiki polskich uczelni, ma nastąpić w ciągu najbliższych lat, które powinny w sposób zasadniczy zmienić oblicze naszych szkół wyższych i zweryfikować ich potencjał naukowo-dydaktyczny oraz zdolność do budowania kapitału intelektualnego w regionach, w których funkcjonują.

Warto podkreślić, że w obecnych realiach funkcjonowania polskiego systemu szkolnictwa wyższego, humboldtowski model szkoły wyższej skupionej na badaniach opierających się przede wszystkim na racjonalności i eksperymencie, ustępuje stopniowo miejsca modelowi uniwersytetu przedsiębiorczego (uniwersytetu trzeciej generacji), który docenia korzyści wynikająca ze współpracy sfery nauki i biznesu, rozwoju przedsiębiorczości akademickiej i jej wpływu na innowacyjność przedsiębiorstw i gospodarkę kraju/regionu. Uniwersytety przedsiębiorcze są silnie powiązane z bliższym i dalszym otoczeniem, podejmują nowe wyzwania i dostosowują się jak najlepiej do oczekiwań interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, a poprzez udział swoich pracowników naukowych w życiu społeczno-gospodarczym mocno integrują się z regionalną społecznością wzmacniając jej kapitał intelektualny, który z kolei silnie oddziałuje na regionalne procesy rozwojowe [7].

Aktualnie powszechnie jest podnoszony postulat tzw. „trzeciej misji" uczelni, która obok prowadzenia badań naukowych i kształcenia jest postrzegana jako równie ważny obszar działań w strategiach zarządczych szkół wyższych. Trzecia misja uczelni, zorientowana jest na kreowanie właściwych relacji z sektorem przedsiębiorstw, z sektorem publicznym, z sektorem pozarządowym, przy czym szczególnie istotny jest wymiar regionalny tych stosunków, związany z lokalizacją uczelni. Na przestrzeni ostatniej dekady przedsiębiorczość akademicka i różne formy aktywności szkół wyższych w zakresie trzeciej misji zajęły uprzywilejowane miejsce w politykach publicznych w obszarze systemu szkolnictwa wyższego zarówno na szczeblu krajowym, jak i Unii Europejskiej [8].

Postulat zacieśniania relacji uczelni z otoczeniem ma zdecydowane wsparcie społeczne w krajach UE, w tym także w Polsce. Według badań Eurobarometru, 97% ankietowanych studentów stwierdziło, że ważne jest, aby uczelnie przekazywały studentom wiedzę oraz umiejętności niezbędne do osiągnięcia sukcesu na rynku pracy. Prawie 87% z nich zgodziło się również ze stwierdzeniem, że istotne jest, aby uczelnie sprzyjały innowacyjności i kształtowały pozytywne nastawienie do przedsiębiorczości wśród studentów i kadry akademickiej oraz poparło ideę szerszego odbywania praktyk zawodowych w prywatnych przedsiębiorstwach w ramach programów studiów. Znamienne jest, że aż 73% kadry naukowej uważa, że partnerstwo uczelni z sektorem przedsiębiorstw wzmocni uczelnie, 68% uznaje, że konkurencja wzmocni jakość uczelni [9].

Diagnoza wybranych wskaźników kapitału intelektualnego powiązanych z funkcjonowaniem szkół wyższych w regionie lubuskim

Analiza funkcjonowania szkół wyższych w regionie lubuskim umożliwia wskazanie kluczowych w badanej czasoprzestrzeni wskaźników, poprzez które przejawia się kapitał intelektualny regionu oraz jego składowe, tj. kapitał ludzki, społeczny, strukturalny i rozwoju. Warto podkreślić, że rozwój uczelni wyższych, nie tylko w regionie lubuskim, jest silnie uzależniony od kohorty demograficznej, która ma wpływ na liczbę studentów

będących jednym z zasobów kapitału intelektualnego. Pozostałe czynniki KI na które mają wpływ szkoły wyższe to: potencjał intelektualny kadry naukowo-dydaktycznej, baza naukowo-badawcza, jak również zdolność uczelni do tworzenia i rozwijania sieci współpracy z otoczeniem. Rozpoznanie sytuacji lubuskich uczelni wyższych w tym obszarze i zdiagnozowanie wskaźników mających wpływ na budowanie kapitału ludzkiego regionu, który bezpośrednio przyczynia się do budowania kapitału intelektualnego, będąc jednocześnie jego cennym składnikiem bazowym, pozwoli na dostrzeżenie mocnych i słabych stron, oraz szans i zagrożeń w kontekście rozwoju i wzmocnienia konkurencyjności regionu.

Prezentowane poniżej wskaźniki obrazują zmiany, jakie zaszły na uczelniach lubuskich w latach 2006-2017. Dotyczą one: liczby studentów, kadry naukowo-dydaktycznej, oferty kierunków studiów, oraz działalności B+R prowadzonej przez parki naukowo-technologiczne funkcjonujące w regionie. Ponadto w analizie uwzględniono dostępne formy studiowania, w tym studia: stacjonarne, niestacjonarne, podyplomowe i doktoranckie.

Liczba szkół wyższych funkcjonujących w regionie lubuskim na przestrzeni ostatniej dekady uległa wyraźnemu zmniejszeniu. W głównej mierze likwidacji uległy placówki zamiejscowe i uczelnie niepubliczne (Rys. 1). Według danych GUS w okresie od 2006 do 2010 r. w województwie lubuskim funkcjonowało 20 szkół wyższych, co dawało wskaźnik 0,11 placówek na 10 tys. mieszkańców w regionie i sytuowało region lubuski na 14 miejscu w kraju. W 2016 r. ich liczba zmalała do 9 placówek, a w 2017 r. na skutek połączenia PWSZ w Sulechowie z Uniwersytetem Zielonogórskim zmniejszyła się do 8, ponieważ od 1 września 2018 r. PWSZ w Sulechowie stała się Wydziałem Zamiejscowym Uniwersytetu Zielonogórskiego (to spowodowało przesunięcie pozycji regionu lubuskiego na 15. pozycję w kraju ex aequo z województwem opolskim).

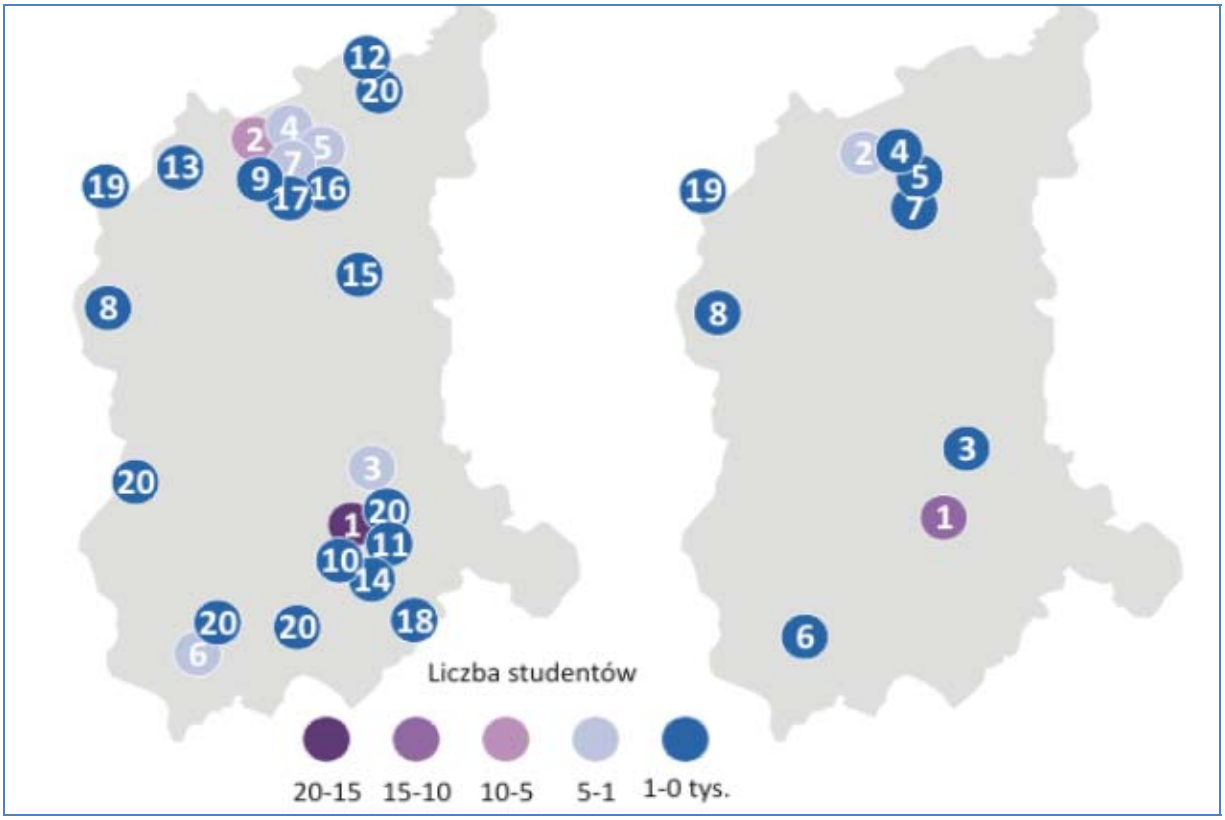

Rys. 1. Liczba szkół wyższych w województwie lubuskim w latach 2006-2017 [10]. Po lewej liczba szkół wyższych w 2006 r., po prawej w 2017 r.: 1. Uniwersytet Zielonogórski, 2. Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp., 3. Państwowa Wyższa Szkoła w Sulechowie, 4. Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Wydział w Gorzowie Wlkp., 5. Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Gorzowie Wlkp., 6. Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Jana Benedykta Sołfy w Żarach, 7. Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wlkp., 8. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – Collegium Polonicum w Słubicach, 9. Wyższa Informatyczna Szkoła w Gorzowie Wlkp., 10. Zachodnia Wyższa Szkoła Handlu i Finansów Międzynarodowych im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, 11. Akademia Ekonomiczna w Poznaniu – Filia w Zielonej Górze, 12. Akademia Rolnicza w Szczecinie – Terenowy Ośrodek Dydaktyczny w Strzelcach Krajeńskich, 13. Wyższa Samorządowa Szkoła Zawodowa w Kamieniu Małym, 14. Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich we Wrocławiu – Punkt Konsultacyjny w Zielonej Górze, 15. Akademia Rolnicza w Szczecinie – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Bobowicku, 16. Politechnika Szczecińska – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Gorzowie Wlkp., 17. Akademia Medyczna w Poznaniu – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Gorzowie Wlkp., 18. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Gorzowie Wlkp., 19. Wyższa Szkoła Zawodowa w Kostrzynie nad Odrą, 20. Pozostałe (5 w tym filia Łużyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Żarach).

Wśród szkół wyższych funkcjonujących w regionie największą uczelnią akademicką jest Uniwersytet Zielonogórski (UZ), który powstał w 2001 r. w wyniku połączenia Politechniki Zielonogórskiej (wcześniej Wyższej Szkoły Inżynierskiej) i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Obecnie w skład jego struktury wchodzi 13 wydziałów (w 2014 r. powstał Wydział Prawa i Administracji, a w 2015 r. Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu). Uniwersytet Zielonogórski ma status uniwersytetu klasycznego (bezprzymiotnikowego). Posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora w 19 dyscyplinach naukowych i prowadzi kształcenie na studiach doktoranckich na 8 wydziałach. Ponadto, UZ posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w 5 dziedzinach i 7 dyscyplinach.

W XVIII Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy 2018, w którym oceniano 90 uczelni akademickich, Uniwersytet Zielonogórski uplasował się w szóstej dziesiątce zestawienia (miejsca 51-60). Do mocnych stron uczelni według rankingu należą potencjał naukowy i efektywność, do słabszych prestiż i umiędzynarodowienie. Do kierunków studiów najwyżej sklasyfikowanych należą elektrotechnika, matematyka, elektronika i komunikacja, fizyka i astronomia [11].

Największą uczelnią w Gorzowie Wielkopolskim jest Akademia im. Jakuba z Paradyża (AJP). Jest to, druga pod względem wielkości uczelnia w regionie, która w roku akademickim 2016/2017 uzyskała status Akademii, wcześniej była Państwową Wyższą Szkołą Zawodową. W Rankingu Szkół Wyższych w 2018 r. była klasyfikowana w grupie wyższych szkół zawodowych i zajęła drugie miejsce. O jej wysokiej pozycji zaważyły warunki kształcenia i siła naukowa [12]. Należy zauważyć, że w Gorzowie Wielkopolskim działają również: Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej AWF im. E. Piaseckiego w Poznaniu, Zamiejscowy Wydział Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim (WSB).

Warto podkreślić, że w 2010 r. w regionie lubuskim odnotowano wyraźny spadek liczby ludności w grupie wiekowej od 19 do 24 roku życia. W 2000 r. ta kohorta wyniosła 102699 osób, a w 2010 r. - 89317, co oznacza spadek o ponad 23 %. Analiza danych w przedziałach pięcioletnich, począwszy od 2010 r. do 2018 r., potwierdza utrzymywanie się demograficznego trendu spadkowego. Co gorsze, prognozy do 2050 r. przewidują dalszy spadek o prawie 50% w tej grupie wiekowej. Ta niekorzystna tendencja demograficzna przyczyniła się do znaczącego spadku liczby studentów i absolwentów w regionie lubuskim, poczynając od 2006 roku (rys. 2).

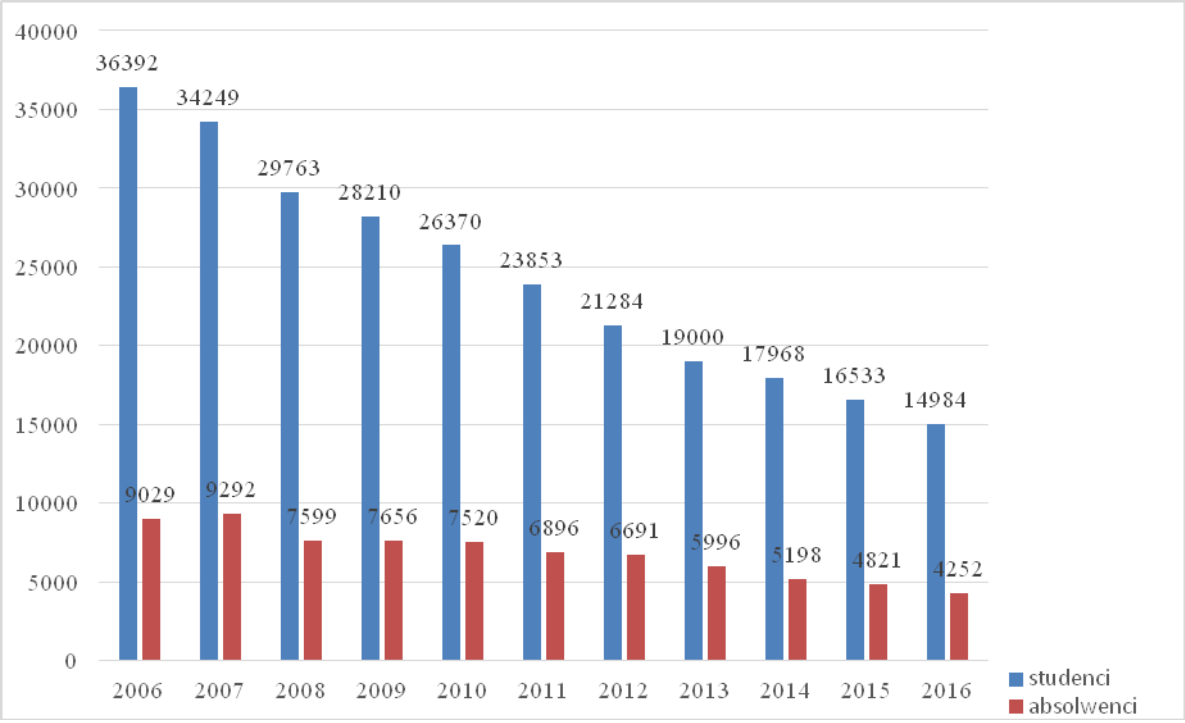

Rys. 2. Studenci i absolwenci szkół wyższych w województwie lubuskim w latach 2006-2016 [12].

Poddając analizie liczbę studentów w województwie lubuskim w latach 2006-2016 (Rys. 3) zauważa się, że w roku 2006 r. liczba studiujących w regionie była najwyższa i przekroczyła 36 tys. Relatywnie wysoką liczbę studiujących można uzasadniać przede wszystkim korzystną sytuacją demograficzną w tym okresie. Duża część populacji, z przedziału wiekowego 19-24 lata, podejmowała studia zarówno w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym. Wysoki wskaźnik liczby studentów niestacjonarnych w tym okresie wynikał m.in. z

konieczności uzupełniania wykształcenia (z uwagi na zwiększające się wymogi na zajmowanych dotychczas stanowiskach pracy), lub był powodowany potrzebą rozwoju osobistego, a także chęcią poprawy swojej sytuacji na rynku pracy. W przedziale czasowym obejmującym okres dziewięciu lat liczba studentów znacząco się obniżyła. W 2016 r. liczba studentów na studiach stacjonarnych wyniosła już tylko 10,2 tys. (100 studentów na 10 tys. mieszkańców), a niestacjonarnych już tylko 4,7 tys. (46,08 studentów na 10 tys. mieszkańców). W 2016 roku pod względem liczby studiujących region lubuski zajmował ostatnią pozycję w kraju.

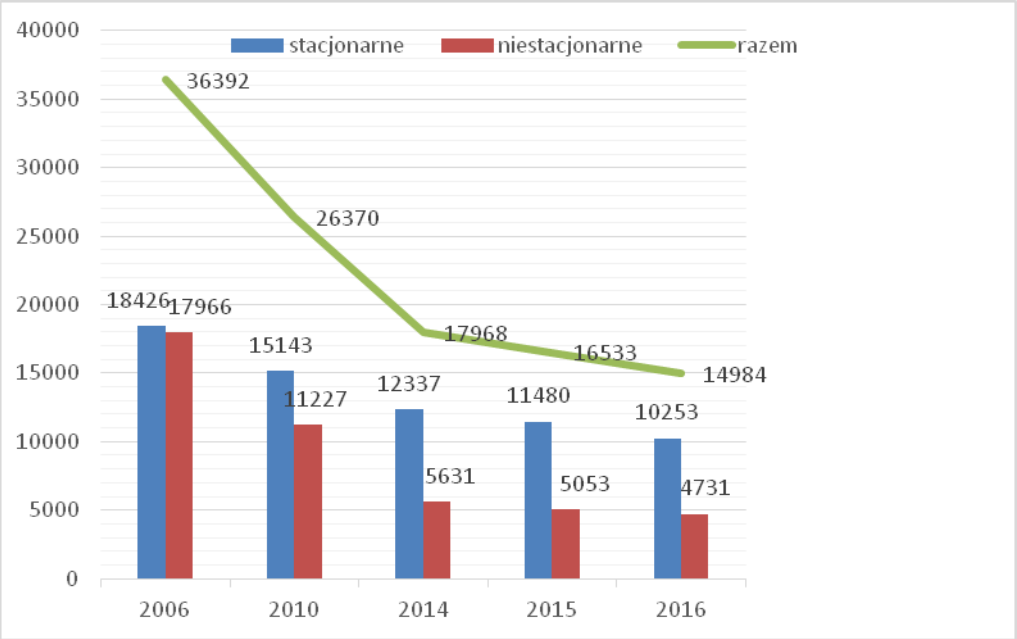

Rys. 3. Liczba studentów w województwie lubuskim w latach 2006-2016 [13].

Nawiązując do danych przedstawionych na rys. 4 warto podkreślić, że w województwie lubuskim w 2016 r. w porównaniu do 2003 r. odnotowano największy spadek liczby studentów. Wyniósł on aż 62% i jest szczególnie duży na tle innych województw. Znaczący spadek liczby studentów zanotowano także w województwie świętokrzyskim (-56%), warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (-49%). W analizowanym okresie jedynie w województwie pomorskim odnotowało nieznaczny wzrost liczby studentów (1, 65%) w porównaniu do roku 2003. Niepokój może budzić fakt, że liczba studentów zmniejszyła się najbardziej w tych województwach, gdzie uczelnie mają charakter regionalny i ich funkcjonowanie jest szczególnie ważne dla rozwoju regionu z uwagi na ich uczestnictwo w budowanie kapitału intelektualnego regionów.

Ogólny spadek liczby osób podejmujących studia w województwie lubuskim stał się podstawową przyczyną zmniejszenia popytu na studia finansowane ze środków prywatnych, tj. studia niestacjonarne prowadzone na uczelniach publicznych oraz studia stacjonarne i niestacjonarne prowadzone na uczelniach niepublicznych. W zaistniałych warunkach działalność edukacyjna zwłaszcza uczelni prywatnych stała się nieopłacalna i w efekcie placówki te zniknęły z mapy regionu lubuskiego.

Poddając analizie wskaźniki charakteryzujące uczelnie województwa lubuskiego (Tab. 1) należy zauważyć, że w roku akademickim 2016/2017 na ogólną liczbę 4916 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zdecydowana większość, bo prawie 72%, rozpoczęło studia w uczelniach lubuskich, w tym aż 57% podjęło studia na Uniwersytecie Zielonogórskim. UZ ma największą ofertę dydaktyczną - 68 kierunków studiów na ogólną liczbę 93 kierunków oferowanych w wszystkich uczelniach lubuskich (w tym tak prestiżowe, jak kierunek lekarski, prawo, psychologia). Aktualnie na UZ studiuje ponad 11 tys. studentów. Jest to 73% z ogólnej liczby 15 tys. osób studiujących w województwie lubuskim w roku akademickim 2016/2017. Uniwersytet Zielonogórski jest także jedyną uczelnią w regionie prowadzącą kształcenie na studiach doktoranckich (w 17 dyscyplinach). Uczelnia ta posiada także największy potencjał kadrowy. Z ogólnej liczby 1249 pracowników naukowo-dydaktycznych w regionie lubuskim, aż 73,5% jest zatrudnionych na Uniwersytecie Zielonogórskim, w tym 197 posiada stopień doktora habilitowanego, co stanowi 70% ogółu doktorów habilitowanych zatrudnionych w szkołach wyższych województwa lubuskiego i 99 posiada tytuł profesora, co stanowi 75% wszystkich profesorów tytularnych zatrudnionych w uczelniach lubuskich. Warto podkreślić, że ogólny wskaźnik nasycenia kadrą naukowo-dydaktyczną w regionie lubuskim jest najniższy w kraju i wynosi 12,28 pracowników naukowo-dydaktycznych na 10 tys. mieszkańców.

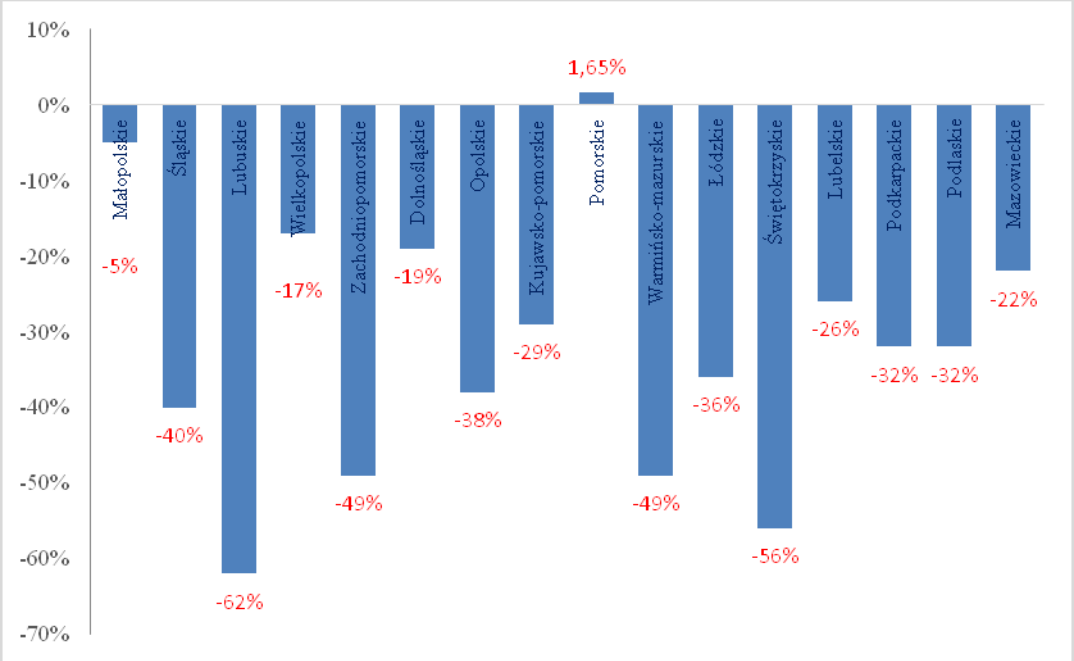

Rys. 4. Liczba studentów w % (2016 w porównaniu do 2003) wg województw [12].

Tabela 1. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące uczelnie województwa lubuskiego [13].

Wyszczególnienie	2016/2017		
	Uczelnie woj. lubuskiego	W tym Uniwersytet Zielonogórski	% udział UZ w uczelniach woj. lubuskiego
Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w województwie lubuskim, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości	4 916		
Liczba przyjętych na 1 rok jednolitych studiów magisterskich i I stopnia (stan na 30.11)	3 528	2 788	79,0
% udział liczby studentów przyjętych na 1 rok studiów (studia stacjonarne i niestacjonarne) do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	71,77	56,71	
Liczba studentów I i II stopnia oraz jednolitych magisterskich	14 984	11 036	73,7
Liczba słuchaczy studiów doktoranckich	338	338	100,0
Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	1 118	505	45,2
Liczba kierunków studiów I stopnia	93	60	64,5
Liczba kierunków studiów II stopnia	54	37	68,5
Liczba kierunków studiów jednolitych magisterskich	5	3	60,0
Liczba kierunków studiów podyplomowych	108	38	35,2
Liczba kierunków studiów doktoranckich	19	19	100,0
Liczba pracowników	1 249	918	73,5
W tym z tyt. profesora	132	99	75,0
W tym ze stopniem dr hab.	281	197	70,1

Istotną rolę w budowaniu kapitału intelektualnego w regionie spełniają także instytucje otoczenia biznesu, w tym szczególnie jednostki badawczo-rozwojowe (B+R). Poddając analizie działalność lubuskich instytucji otoczenia biznesu w zakresie współpracy z uczelniami zauważa się, że jednostki te prowadzą współpracę w obszarach posiadanego potencjału naukowo-badawczego (Tab. 2).

Tabela 2. Lubuskie instytucje otoczenia biznesu współpracujące z uczelniami [14].

lp.	Nazwa instytucji	Rok powstania	Uczelnie współpracujące z instytucją
1	Gorzowski Ośrodek Technologiczny Park Naukowo-Przemysłowy Sp. z o.o. - Gorzów Wielkopolski	2013	Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim
2	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp z o.o. - Nowa Sól	2009	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (aktualnie Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Zielonogórskiego), Gorzów Wlkp. (aktualnie Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, Wielkopolski Instytut Jakości, Poznań
3	Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego Sp. z o.o. - Nowy Kisielin Zielona Góra	2014	Uniwersytet Zielonogórski, Instytut Agrofizyki PAN Lublin
4	Lubuski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o. o. - Nowy Kisielin Zielona Góra	2010	Uniwersytet Zielonogórski
5	Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych (LOIiWA) Sp. z o.o. - Sulechów	2014	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie (aktualnie Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Zielonogórskiego)
6	Centrum Energetyki Odnawialnej Sp z o.o. - Sulechów	2012	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie (aktualnie Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Zielonogórskiego)
7	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości UZ, Departament Przedsiębiorczości i Gospodarki Komunalnej Urząd Miasta - Zielona Góra	2000	Uniwersytet Zielonogórski
8	Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii - Nowy Kisielin Zielona Góra	1999	Uniwersytet Zielonogórski
9	Lubuska Izba Budownictwa - Zielona Góra	2002	Uniwersytet Zielonogórski
10	Lubuski Klaster Przedsiębiorczości i Turystyki - Świebodzin	2015	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie (aktualnie Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Zielonogórskiego)
11	Zachodnia Izba Przemysłowo - Handlowa - Gorzów Wielkopolski	2004	Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wlkp., Uniwersytet Zielonogórski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim (aktualnie Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie (aktualnie Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Zielonogórskiego)

Ważną pozycję wśród instytucji przedstawionych w tab. 2 zajmuje Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego. Choć działalność rozpoczął relatywnie niedawno, 12 listopada 2014 r., to jednak sam zamysł utworzenia Parku Naukowo-Technologicznego powstał znacznie wcześniej. W 2005 r. władze Uniwersytetu Zielonogórskiego w porozumieniu z władzami regionu i przedstawicielami przemysłu rozpoczęły realizację projektu mającego na celu stworzenie nowoczesnej infrastruktury badawczo-rozwojowej, która mogłaby realizować tzw. „trzecią misję" uniwersytetu, zorientowaną na kształtowanie sieci współpracy między uczelnią i biznesem. W 2009 r. budowa Parku została wpisana na Listę Projektów Kluczowych dla rozwoju Województwa Lubuskiego. Wykorzystując zasoby intelektualne, nowoczesną infrastrukturę badawczą i logistyczną, oraz umiejętności współpracy z przedsiębiorcami, Park Naukowo-Technologiczny UZ Sp. z o.o. skutecznie rozwija lokalny system innowacji i transferu technologii. Działania te skierowane są przede wszystkim do sektora MŚP i istotnie wpływają na wzmocnienie ich kapitału intelektualnego.

Podsumowanie

Inwestycje w kapitał ludzki determinują rozwój i wejście regionów na drogę trwałego wzrostu gospodarczego, a poziom wykształcenia kapitału ludzkiego decyduje o zdolności danego społeczeństwa do adaptacji kapitału finansowego i przetwarzania go w dobra i usługi. Osiągnięcie sukcesu w procesie budowania kapitału ludzkiego i związanego z nim kapitału intelektualnego zależy w dużym stopniu od sprawności funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego w regionie oraz od jakości kształcenia, prowadzonych badań i budowania powiązań z szeroko rozumianym otoczeniem biznesowym.
Ranking województw przeprowadzony w 2012 r. oceniający ogólny poziom kapitału intelektualnego, sytuuje województwo lubuskie na 12 miejscu [15]. Pozycja ta wskazuje na niewielkie skumulowanie czynników mających wpływ na jego budowanie i dlatego tak ważna jest identyfikacja komponentów oraz parametrów, które wzmocniłyby jego potencjał.
Przeprowadzona analiza wybranych wskaźników kapitału intelektualnego związanych z funkcjonowaniem szkół wyższych w województwie lubuskim, jest jeszcze mniej korzystna i sytuuje województwo lubuskie na ostatnim miejscu w kraju. Wskazuje to jednoznacznie na konieczność podjęcia działań zmierzających do wzmocnienia tego obszaru. Konieczne jest opracowanie kompleksowej strategii, która przyczyni się do utrzymania i zabezpieczenia zasobów intelektualnych i wiedzy w regionie.
Do celów strategicznych związanych z szkolnictwem wyższym w województwie lubuskim należałoby zaliczyć m.in.:
- permanentne uatrakcyjnianie oferty kształcenia w regionie lubuskim poprzez identyfikację, weryfikację i tworzenie nowych kierunków studiów dostosowanych do potrzeb regionu (określenie tych potrzeb jest niezmiernie istotne w kontekście działań projakościowych w zakresie kształcenia i prowadzonych badań),
- zwiększenie działalności promocyjnej uczelni funkcjonujących w regionie,
- wdrażanie we współpracy z przedsiębiorcami i władzami regionu programów wspierających studentów poprzez system stypendiów i nagród, aby zapewnić ich trwałe związanie z regionem,
- wdrożenie we współpracy z przedsiębiorcami i władzami regionu mechanizmów i programów, które zapobiegałyby ewentualnemu drenażowi absolwentów szkół wyższych do innych województw i działały na rzecz przyciągnięcia do regionu absolwentów uczelni spoza regionu lubuskiego,
- utrzymywanie atrakcyjnej ofert studiów podyplomowych umożliwiającej mieszkańcom regionu lubuskiego permanentne rozwijanie wiedzy i umiejętności i tym samym wzmacnianie kapitału intelektualnego,
- systematyczne rozwijanie współpracy biznesu z Parkiem Naukowo-Technologicznym UZ oraz z pozostałymi parkami technologiczno-przemysłowymi.

Bibliografia

1. Rószkiewicz, M., Węziak-Białowolska, D., Pomiar i modelowanie kapitału intelektualnego regionu na przykładzie Polski, *Gospodarka Narodowa,* 10, 2008, s. 45-67.
2. Węziak, D., Model kapitału intelektualnego regionu – koncepcja pomiaru i jej zastosowanie w analizie porównawczej regionów, praca doktorska, Kolegium Analiz Ekonomicznych, SGH, Warszawa 2008.
3. Bombiak, E., Istota i pomiar kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie, Nr 88, 2011.
4. Skrzypek, E., Wiedza jako czynnik sukcesu w nowej gospodarce [w:] E. Skrzypek, A. Sokół (red.), Zarządzanie kapitałem ludzkim w gospodarce opartej na wiedzy, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa, 2009.
5. Makulska, D., Kluczowe czynniki rozwoju w gospodarce opartej na wiedzy, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH, Pomiędzy polityką stabilizacyjną i polityką rozwoju, 88, 2012, s. 169-193.
6. Projekt ustawy o - Prawo o szkolnictwie wyższym - Ustawa 2.0, http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/Projekty/8-020-927-2018/$file/8-020-927-2018.pdf (dostęp 29.06.2018).
7. Haberla, M., Bobowski, S., Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 315, Wrocław, 2013.
8. Piotrowska–Piątek, A., Aktywność szkół wyższych w Polsce na rzecz rozwoju społeczności lokalnych – dyskusja wokół pojęcia trzeciej misji uczelni, DOI: 10.15290/ose.2015.06.78.08, Miscellanea.
9. Diagnoza stanu szkolnictwa wyższego w Polsce, Ernst & Young Business Advisory, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2009.
10. Diagnoza szkolnictwa wyższego w województwie lubuskim, materiał opracowany w ramach prac Grupy roboczej ds. szkolnictwa wyższego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Departament Rozwoju Regionalnego, Zielona Góra, 2017.
11. Ranking Perspektyw, http://www.perspektywy.pl/RSW2018/ran [king-uczelni-akademickich (dostęp 09.06.2018).
12. STRATEG, http://strateg.stat.gov.pl/ (dostęp 08.05.2018).
13. Banku Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start (dostęp 08.05.2018).
14. Lubuski instytucje otoczenia biznesu http://lubuskie.pl/strona-glowna/zalatw-sprawe/menu-gospodarka/iob-parki/ (dostęp 08.05.2018).
15. Kowalewska, M., Terytorialne zróżnicowanie kapitału intelektualnego w Polsce*, Roczniki Naukowe*, Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Agrobiznesu, Tom XVII, zeszyt 4, 2012, s. 131-135.